

Asia

Komission tiedonanto liikenteen vihreiden kaistojen päivittämisestä talouden käynnissä pitämiseksi covid-19-pandemian kiihtyessä uudelleen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 28.10.2020 tiedonannon koskien liikenteen vihreiden kaistojen päivittämistä talouden pitämiseksi käynnissä covid-19-pandemian kiihtyessä uudelleen. Tiedonanto on jatkoa komission 23.3.2020 julkaisemalle edelliselle rajanylityspaikkojen vihreiden kaistoja käsittelevälle tiedonannolle, joka oli jatkoa rajaturvallisuustoimenpiteitä varten terveyden suojelemiseksi ja tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi annetuille suuntaviivoille.

Suomen kanta

Suomi pitää tarpeellisena tukea EU:n yhteisien toimien kehittämistä liikenteen sujumisen varmistamiseksi käsillä olevassa korona pandemiatilanteessa ja sen jatkuessa. Yhteisesti koordinoitun tavaraliikenteen pandemiavarautumisen ja sitä koskevan suunnitelman luominen koko Euroopan alueelle ja kaikille jäsenmaille on erittäin kannatettavaa. Koordinointi, yhteistyö ja avoimuus ovat osoittautuneet pandemiatilanteessa välttämättömiksi, ja niitä tarvitaan jatkossakin, jotta sisämarkkinat kestävät myös tulevat kriisit.

Vaikkei ongelmia rajanylitysten osalta covid-19-pandemian aikana Suomessa ole esiintynytkään, niin Suomi tukee toimia, joilla varmistetaan tavarakuljetusten sujuvuus, tuetaan kuljetustyöntekijöiden liikkuvuutta ja oloja, parannetaan multimodaalista logistiikkaa ja huolehditaan siitä, että matkustajaliikenteessä on käytettävissä vähintään vähimmäistason yhteydet. Kriisitilanteissa erityisesti lääkkeiden, lääkinnällisten laitteiden ja muiden kriisispesifisten tuotteiden esteetön kulku on turvattava. Suomi pitää myös tärkeänä, että kaikki ulkomaanliikenteessä toimivat TEN-T satamaverkkoon kuuluvat satamat nimetään vihreiden kaistojen mukaisiksi sujuviksi rajanylityspaikoiksi.

Suomi kannattaa ja pitää välttämättöminä kuljetustyöntekijöiden sujuvaa kulkua rajanylityspaikoilla sekä miehistönvaihtojen helpottamista tavoittelevia komission kannattamia toimia. Yhteisellä koordinoinnilla voidaan turvata eri toimenpiteiden turvallinen ja tehokas toteuttaminen unionin tasolla niiden toimien osalta, jotka subsidiariteettiperiaatteen mukaisesti toiminnan laajuuden ja vaikutusten vuoksi voidaan saavuttaa paremmin unionin tasolla. Pandemiatilanteessa hallinnollinen joustavuus sekä kuljetustyöntekijöiden liikkuvuuden varmistaminen ovat välttämättömiä liikennesektorin toimivuuden ja kuljetusten jatkuvuuden turvaamiseksi.

Pääasiallinen sisältö

Komission tiedonannon pääasiallinen sisältö koostuu edellisen rajanylityspaikkojen vihreitä kaistoja käsittelevän tiedonannon päivittämisestä sekä terveyden, tavaroiden ja välttämättömien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi annettujen rajaturvallisuustoimenpiteiden suuntaviivojen vahvistamisesta. Edellisen vihreitä kaistoja koskevan tiedonannon mukaan rajanylitys sai viedä kuljetusajoneuvoilta kokonaisuudessaan enintään 15 minuuttia riippumatta niiden kuljettamista tavaroista. Tarkoituksena oli taata toimitusketjujen toiminnan jatkuminen sisämarkkinoilla ja välttää mahdolliset tuotteiden saatavuusongelmat. Tiedonannossa esitettiin myös kuljetusalan työntekijöitä koskevia toimenpiteitä.

Vihreiden kaistojen päivitys: tavaraliikenteen sujuvuuden varmistaminen

Tiedonannon mukaan, jotta EU:n rajanylityspaikkojen vihreät kaistat tukisivat edelleen tehokkaasti taloutta ja edistäisivät elpymistä, on puututtava jäljellä oleviin esteisiin ja pidettävä sisämarkkinat toimintakykyisenä. Tiedonannossa esitetyjä toimenpiteitä olisi tarvittaessa parannettava, jotta muista terveystoimenpiteistä riippumatta rajanylityspaikoilla taataan vähintään seuraavat asiat:

- Kaikkia kuljetusajoneuvoja ja -aluksia ja kuljetustyöntekijöitä olisi edelleen kohdeltava syrjimättömästi, olipa lähtö- tai määräpaikka, ajoneuvon tai aluksen rekisteröintimaa tai kuljettajan tai miehistön kansallisuus mikä tahansa.
- Minkä tahansa tyyppisiä tavaroita ammattitoimintana kuljettavien ajoneuvojen olisi voitava käyttää vihreitä rajanylityskaistoja.
- Covid-19-pandemiaan liittyviä rajamuodollisuuksia ei pitäisi lisätä, ja ne olisi kevennettävä aivan välttämättömälle vähimmäistasolle. Kuljetusajoneuvojen kuljettajia ei pitäisi vaatia esittämään muita asiakirjoja kuin henkilötodistus ja ajokortti.
- Asiakirjojen toimittamista tai esittämistä sähköisesti olisi pidettävä riittävänä ja suositeltavana.
- Jäsenvaltioiden läpi kulkevat liikennekäytävät olisi pidettävä auki ainakin TEN-T-verkon varrella. Olipa kyse yksityisautoilijasta tai joukkoliikenteestä, ajoneuvojen kauttakulku maan läpi olisi sallittava ilman testausta riippumatta siitä, minkäväriseltä alueelta ajoneuvot ovat tulossa, kunhan ne pysyttelevät asianomaisilla liikennekäytävillä.
- Siinä määrin ja niin kauan kuin se on toimitusruuhiin purkamiseksi tarpeen jäsenvaltioiden olisi myönnettävä poikkeuksia voimassa olevista ajorajoituksista (viikonloppu- tai yöllä ajamista tai tiettyjä sektoreita koskevista taikka meluperusteisista ajokielloista jne.), jotta tavaraliikenne pysyisi sujuvana.
- Yöliikenne- tai ulkonaliikkumiskieltoja ei pitäisi soveltaa tavaraliikenteeseen eikä kuljetustyöntekijöihin.
- Olisi huolehdittava siitä, että saatavilla on oheispalveluja, kuten tankkauspisteitä, vähimmäistason saniteettipalveluita (esim. lepoalueet, joilla on wc- ja suihkutilat), ravitsemuspalveluita (esim. noutoateriat, elintarvikeautomaatit) ja majoituspalveluita. Jäsenvaltioiden olisi syötettävä niiden sijaintitiedot Green Lane -sovellukseen

Kuljetustyöntekijät ovat olennaisen tärkeitä

Tiedonannon mukaan, kuljetustyöntekijöiden tulisi pystyä liikkumaan ja ylittämään raja ilman minkäänlaisia rajoituksia, jos se on heidän tehtäviensä suorittamisen kannalta

tarpeen. Kuljetustyöntekijöitä tulisi pitää kriittisinä työntekijöinä ja palveluntarjoajina, joilta ei pitäisi edellyttää karanteenia heidän suorittaessaan välttämättömiä tehtäviään. Lisäksi on huolehdittava siitä, että heidän terveyttään suojellaan täysimääräisesti, ja järjestettävä heidän käyttöönsä riittävät henkilönsuojaimet aina kun sellaisia tarvitaan.

Komissio kehottaa jäsenvaltioita jatkamaan erityisesti laivaväen liikkumisen helpottamiseen tähtääviä toimia ja sallimaan rajat ylittävä matkustaminen heidän osaltaan. Laivaväki on luokiteltu neuvoston suosituksessa (EU) 2020/1475 matkustajiksi, joilla on välttämätön tehtävä ja joilta ei pitäisi edellyttää karanteenia heidän suorittaessaan tätä välttämätöntä tehtävää. Lisäksi komissio toteaa, että jäsenvaltioiden tulee varmistaa laivaväelle viisumipalvelut sekä sallia turvalliset miehistönvaihdot satamissa. Pitkän matkan meriliikenteessä testaaminen ennen alukseen nousemista suojelee merenkulkijoita ja auttaa välttämään taudin puhkeamisen aluksilla.

Vahvempaa koordinoitua ja tiedotusta

Komissio perusti covid-19-pandemian alussa liikennealan kansallisten yhteyspisteiden verkoston, joka on tarkoitus aktivoida uudelleen käsittelemään tiedonannossa esitettäviä uusia vihreisiin kaistoihin liittyviä tehtäviä. Tiedonannon mukaan, kansallisten yhteyspisteiden tulisi jakaa tietoja liikenteeseen liittyvistä maansa sisäpoliittisista päätöksistä ja etenkin niistä, jotka vaikuttavat tavaroiden tai matkustajien liikkumiseen rajojen ylitse taikka kuljetustyöntekijöiden liikkuvuuteen. Toimenpiteistä olisi mahdollisuuksien mukaan ilmoitettava hyvissä ajoin ennen niiden käyttöönottoa. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa otettava toimintaan mukaan myös muita asiaan liittyviä ministeriöitä ja yksiköitä, ja foorumia voidaan käyttää tietojen ja ajatusten vaihtamiseen parhaista käytännöistä.

Multimodaaliset vihreät kaistat

Alkuperäisen vihreitä kaistoja koskeneen tiedonannon mukaan, rajan ylittäminen kaistaa pitkin olisi saanut kestää enintään 15 minuuttia koskien kaikkia tavaraliikenteen maantieajoneuvoja, junia, aluksia ja lentokoneita. Tavoitteena oli mahdollisimman tehokas liikennealan toiminta pandemiatilanteessa. Käsitteillä oleva tiedonanto peräänkuuluttaa toimia, joilla varmistetaan vihreiden kaistojen multi- ja intermodaalinen toimivuus myös jatkossa siten, että kaikkia liikennemuotoja hyödynnetään täysimääräisesti, samalla kun panostetaan kestävyteen ja digitalisaatioon.

Toimintasuunnitelma pandemiaan varautumiseksi liikenteen alalla kuljetusmuodoittain

Tiedonannossa esitetään perusta varautumissuunnitelman kiireellisille osille. Laatiessaan pandemiaa koskevaa varautumissuunnitelmaa, jossa esitetään joustavia, nopeasti toteutettavissa olevia, tehokkaita ja vaikuttavia toimenpiteitä, komissio toteuttaa asiaan liittyvät perusteelliset arvioinnit ja laajat kuulemiset. Suunnitelman olisi komission mukaan katettava sekä tavara- että matkustajaliikenne. Komissio aikoo esittää suunnitelman ja siihen liittyvät säädösehdotukset vuonna 2021.

Komissiolla on aikomus antaa pandemiaan varautumiseksi liikenteen alalla nk. koontiasetus. Tarkoituksena on, että EU-lainsäädännölle tehdään järjestelmällinen tarkastelu ja säädöksiin sisällytetään tarvittaessa kriisisäädöksiä. Lisäksi matkustajaliikenteen vähimmäistason keskeisille palveluille tulisi asettamaan kriteerit.

Jäsenvaltioille tulnaisiin antamaan ohjeet, joilla varmistetaan tieliikenteessä ajo- ja lepoaikasääntöjä koskeville poikkeuksille vähimmäistason koordinointi.

Rautatieliikenteessä olisi tarkoitus lisätä rataverkon haltijoiden ja rautatieyritysten yhteistyötä viivästysten minimoimiseksi raja-asemilla, rataverkon haltijoiden olisi kehitettävä yhteistyössä ja otettava käyttöön rajat ylittävän liikenteelle myönnettävän ratakapasiteetin etusijajärjestystä koskevia sääntöjä ja rautatieyritysten olisi otettava käyttöön kansainväliselle liikenteelle kehitettyjä varautumisjärjestelyjä. Komissio harkitsee myös lainsäädäntöehdotuksen antamista, jonka avulla tehostetaan tavarajunien aikataulussa pysymisen seuranta ja täsmällisyyttä rajat ylittävässä liikenteessä. Jäsenvaltioiden tulisi myös nopeuttaa sellaisten kansallisten sääntöjen kumoamista, jotka edellyttävät EU-sääntelyä tarkempia rajatarkastuksia liikkuvalla kalustolle sekä veturinkuljettajia koskevista tietyistä vaatimuksista tulisi voida joustaa.

Lentoliikenteessä tarkistetaan lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevia EU:n sääntöjä ja jatketaan delegoidulla säädöksellä lentoliikenteen harjoittamista koskevien poikkeuksellisten toimenpiteiden voimassaoloa covid-19-pandemian vuoksi, jos se on sovellettavien kriteerien mukaan perusteltua.

Matkustajien kannalta keskeiset yhteydet

Vihreiden kaistojen alkuperäisenä tavoitteena oli turvata tavaraliikenteen toimivuus ja huolehtia keskeisten palveluiden saatavuudesta. Tiedonannon mukaan, tulisi jatkossa varmistaa myös, että matkustajilla on käytettävissään keskeiset yhteydet jäsenvaltioiden sisällä, niiden välillä ja laajemminkin. Jokaisella, jonka on matkustettava työ- tai perhesyistä, olisi periaatteessa oltava mahdollisuus siihen. Tiedonannossa painotetaan, että lentokoneilla, linja-autoilla, henkilöautoilla, junilla ja lautoilla on edelleen tarjottava vähimmäistason välttämättömät palvelut koko EU:ssa – tarvittaessa unionin oikeuden mukaisen julkisen rahoitustuen avulla. Näillä palveluilla on nykytilanteessa keskeinen rooli, koska ne mahdollistavat kriittisen liikkuvuuden.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission tiedonantoon ei liity päätöksentekoa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

EU22-liikennejaosto; kirjallinen menettely 4.-8.12.2020

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Komission tiedonannolla ei ole suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön eikä Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Erilaisilla kansallisilla erityisjärjestelyillä kuten vihreiden kaistojen perustamisella olisi kustannusvaikutuksia viranomaisille, mutta ne tulisivat olemaan hyvin pieniä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomella ei ole Covid-19-pandemian aikana ollut tarvetta perustaa erillisiä vihreitä kaistoja tavaraliikenteen sujuvuuden varmistamiseksi. Jonoja ei rajanylityspaikoilla ole esiintynyt ja ylitykset ovat sujuneet alle komission määrittämässä 15 minuutin ajassa.

Asiakirjat

COM(2020) 685 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Veli-Matti Syrjänen, LVM, veli-matti.syrjanen@lvm.fi p. +35829 534 2124

Elisa Vornanen, LVM, elisa.vornanen@lvm.fi p. +35829 534 2054

Katja Peltola, LVM, katja.peltola@lvm.fi p. +35829 534 2031

EUTORI-tunnus

EU/2020/1579

Liitteet 12405/20

Viite

Asiasanat Hoitaa	kansainvälinen liikenne, pandemiat, rajamuodollisuudet, tavaraliikenne, kuljettajat LVM
Tiedoksi	EUE, LIIVI, MMM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
